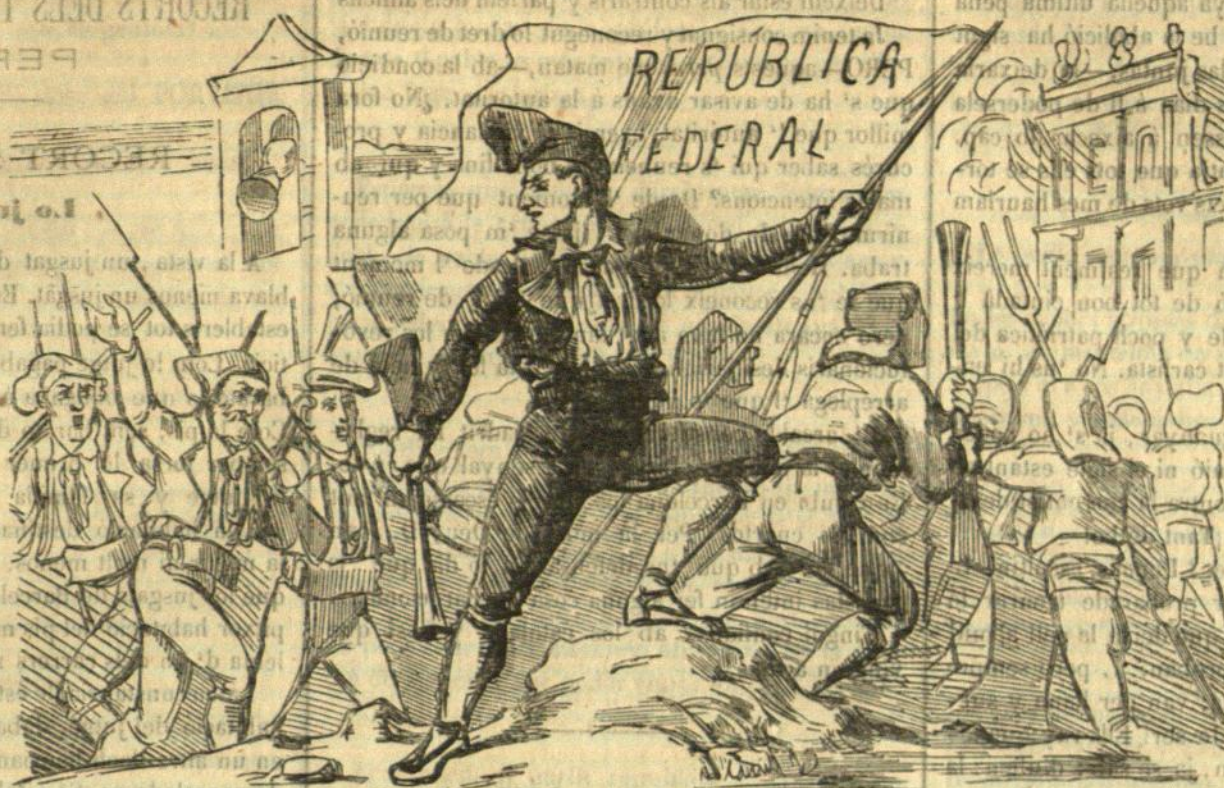

I. LOPEZ, EDITOR,

RAMBLA DEL MITJ, 20,

CARRER AMPLE, 26.

2 cuartos.

RUDALT PUIG,

LIBRERÍA,

PLASSA NOVA, 8.

2 cuartos.

LO SOMATENT.

PERIODICH POLITICH LLIBERAL.

¡SOMATENT, CATALANS!!

Passa un fet que deu exitar poderosament la nostra atenció. A pesar de la llibertat de cults proclamada per la Junta y confirmada per lo govern provisional al aprobar tots los actes de la mateixa, no ha comparegut cap ministre protestant en Barcelona. ¿No vos estranya, catalans, aquet fet? No recordeu que en altrás épocas, al olorarse tant sols que debia pujar un govern lliberal ja veyam en nostra ciutat tals ministres, sino bisbes?

¿Será, pot ser, que 'ls protestants han minvat la propaganda? La estadística y los comptes de las societats propagadoras inglesas diuhen que no terminantment.

Fent ja un mes que podrian, no sabem que 's fassi cap temple no católich en Barcelona, ni 'ns han dit que se n' hagi obert un sol en tota Espanya? ¿De que prové aquesta falta de activitat tant estranyable? Exposém mes fets.

Ha tingut lloch una revolució radical; hem proclamat la llibertat de cults, y lo nunci y tot lo séquit no 's mou de Madrid.

Están prohibidas las manifestacions esteriors del cult, y lo viatich va per aquets carrers ab mes soroll que avans.... Fins.... Sembla, impossible, catalans! Las tronas tornan ja a ser tribunás; en las tronas se parla de política; en las tronas s' ataca l' ordre de cosas existent!

¿De qué pot provenir la inacció de 'ls uns y la acció de 'ls altres? ¿Prové de falta de confiansa en lo nou ordre de cosas en los primers y de sobra de confiansa en la nostra generositat en los segons? No volem saberho ni 'ns importa.

Pero de totas maneras los fets són evidents. ¡Somatent donchs, catalans, estem alerta! ¡Somatent,

unió y si la reacció sortí al carrer ¡tant de bó que fos demá! sabrém xafarli lo cap com a una vívora!

A. Z.

FOTOGRAFIA DE LO SOMATENT.

Si tornessen a sortir de las tumbas en que están, entre las mans de D. Joan tornarian a morir.

REVISTA POLITICA.

Ja tenim rey. Don Carlos VII ha publicat un manifest en que diu lo que farà y deixará de fer

si Deu y las circunstancias lo protegiexen. No la buscavam a la felicitat? Donchs ja tenim.

Y vostés deurán dir: d' ahont surt aquest bon senyor? ¿D' ahont? de França. Son pare, qu' es un tal Don Joan, va abdicar a favor d' ell. ¿Y qué va abdicar? preguntarán vostés... Lo tron d' Espanya. Deya don Joan que després de la mort de Don Carlos VI, — hereu de Carlos V, — a magú mes que a n' ell tocava l' trono.

Ja deuen recordar que 'n Carlets quint lo va acabar de pérdrer ab l' abressada de Vergara. Pero be, ell per ço no va desesperar y va fer veurer que seguia sent rey d' Espanya. Va llogar una caseta y d' alló n deya lo seu palau. Lo dia del seu sant celebrava besa-mans y fins feya disparar un parell d' escopetas que li havian quedat de la guerra, ab lo cual se creya que 'ls forts de la plassa feyan salva. Se diu que los seus successors varen imitar la seva digna y nobla conducta y que actualment ha tocat lo torn a Carlos VII. Ells son consecuentes. D. Carlos V va dir que lo representant de la dinastia borbónica era ell, y tota la familia ha seguit regnant en Espanya, sino de fet, moralment al menos. L' abdicació de don Joan m' ha fet molta gràcia. Encara com no l' hi ha cedit los bens de tots los liberals: ja que s' hi ha posat l' habia de fer grossa....

Are diuhen que l' fill treballa tant per guanyar. Ja 'm sembla que veig la tartana ab lo duchi a dintre. La segona edició de lo de Sant Carlos de la Ràpita está a punt d' efectuar-se, sino que ara no 'ls surtirá tant barata si Deu vol y l' partit lliberal.

Per la meua part, preveyent la eventualitat, tant ho diuhen que ultimament m' ho farán creuer— vaig a donar uns cuants consells, ja que las mievas molles necessitais no 'm permeten donar cap diner. Ells sempre han sigut partidaris de tota lley de tropelias y atrocitats, es a dir, de la pena de mort.

Donchs be: com en Espanya aquella última pena encara no s'ha abolit—si be la abolició ha sigut proclamada per casi totes las juntas,—la deixaria subsistir encara uns cuants dias á fi de pòdersela aplicar cas que 's resolguessen á aixecar lo cap. Aixó portaria la gran ventatja que tots ells se tornarian abolicionistas y aquets vots de mes hauriam guanyat.

Parlant en serio, crech que realment mereix ocupar un poch l'atenció de tot bon ciutadà l'actitut altament censurable y poch patriòtica del sempre fatal y retret partit carlista. No 'ns hi enfedem.

Si s'han posat al cap guanyar, ja s'ho poden posar als peus. Ni la opinió ni el sigle estant ab ells, que probin de anar contra la corrent si desitjan acabar-se de estrellar. Tant de bo!

Que no 'm volen creure? Donchs escoltin. L'altre dia un frare va voler probar de treurer lo nas, y si no 's desa crech que deixa la pell al mitj del carrer. Ells proban, proban... pero sempre 'ls surt lo tret per la culata: van per llana y surten trasquilats. Com ha de ser! Ells ray que tenen bon consol. Si guayan, ja se sab; diuhen: la causa era justa, Deu ha volgut que triuífessim; y si perdan diuhen: Deu vol probar fins ahont arriba la nostra resignació [fassis sa voluntat]...

Y aixis ho arreglan.

Lo pobre frare tenia ganas de tantejar lo terreny y 's va trobar ab que ni terreny per tantejar tenia. Ja 'm sembla qu' escolto l'idiotech que va tenir al donar compte al prior, capatás, ó amo seu:

—Com ho tenim aixó?

—Malament, m'han xiulat.

—De veras?

—M'han esbolotat, y m'han tirat pebrots y tomatechs.

—Es á dir que vosté creu, pare Vargay, que 'ns hem de desar?

—Ay si senyor.

—Pero que li han dit?

—Jo ho sapigués. M'han dit gandul, lladre, poca vergonya... y que sé jo; no m'ho fassi repetir que no 'm dona gaire gust.

—Deixemho correr per ara. Agafi l'hàbit y desil.

¡Pobre gent! Estant d'enhoramala. Lo Seminari ja es Institut, Junqueras y Jerusalem segueixen desapareixent de la ciutat y lo temple de Sant Miquel, va á terra ab una velocitat digna del sigle del vapor y del telégrafo. Endavant y fora.

A propòsit de Jerusalem. ¿Saben aquell cedro del Líbano, que era l'únic modelo que hi havia en Catalunya? Donchs ja ha desaparegut. ¿Com? Fentlo serrar. ¿Y qui ha manat fer semblant brutalitat? Diuhen y asseguran—ab visos de verosimilitut—que la Sra. Priora.

Com que nosaltres som enemichs de Proudhóme y partidaris acerrims de la inviolabilitat de la propietat, creyem que las monjas han violat y usurpat la propietat del ajuntament tota vegada que aquest havia pres ja possessió d'aquell edifici que era convent sense rahó de serho. Semblant delictu te un càstich en lo códich.

Aixó en primer lloch, y en segon, creyem que aixó ha sigut un verdader acte de rebeldia ab lo qual se ha desacatat á la autoritat suprema de la junta y á la mes immediata després d'ella, qu' es l'ajuntament. Lo desacat á la autoritat tambe té un càstich consignat en lo códich.

Ja que hem proclamat la igualtat, volem que la lley sigui igual per tothom. Si tots tinguessin la meua energia, jo 'ls asseguro que la reacció no intentaria aixecar lo cap com ara.

Deixem estar als contraris y parlém dels amichs. Ja tenim consignat y reconegut lo dret de reunió, PERO—aquests peros me matan,—ab la condició que s'ha de avisar avans á la autoritat. ¿No fora millor que l'autoritat, exercís sa vigilancia y procurés saber qui 's reuneix ab bons fins y qui ab malas intencions? Desde 'l moment que per reunir-me haig de donar avis, ja se 'm posa alguna traba. Hem donat un gran pas, desde 'l moment que se 'ns reconeix lo dret que tinch de reunió, pero encara no hem anat tant enllá com los revolucionaris desitjarian. En fi, ja está fet y hem de arreplegar 'l que 's pugui.

L'arcalde constitucional de Madrid ha reglamentat la milícia. ¡Dixós ell! senyal que 'n té. En cambi en Barcelona los fusells escassejan tant com 'ls cuartos. Per la mort de Deu, D. Joan ¿qué fa? Ab que 'ns defensarem lo dia que 'ls carlistas intentin fer alguna cosa en Barcelona?...

Tingui confiança ab los catalans y fassi que vinguin armas.

JA ES AQUI!

La Llibertat va fugir,

Un dia, de nostra terra

Perqué 's ficá en nostra patria

Una mortal epidemia

Vestida de monarquia

Qu'era de rassa francesa;

De la rassa mes malvada

Que s'es vist may en la terra.

¡Be n'hem suferit d'amarguras!

¡Be n'hem vistas de tristesas

Per falta de llibertat!

¡Que llarga ha sigut sa ausencia!

Nostra terra gemegaba

Baix lo pes de las cadenas,

¡Per falta de llibertat,

Per falta de independència!

La rassa de los Borbons

Era 'l butxi de la terra.

Los Borbons ja han acabat.

Ja no 'ns lligan las cadenas

Ab las que fermis nos lligaban

Los de la rassa francesa.

Ja no tenim mes Borbons;

J'hem romput ja las cadenas.

No tenim ja esclavitut.

No veurem ja mes tristesas.

Ja l'últim butxi del poble

Ha fugit de nostra terra,

Y ab ella tambe han fugit

L'esclavitut, las cadenas,

La deshonor, la maldat.

Tots los mals van ab la ex-reyna.

Are que ha fugit lo mal,

Are que fuix la epidemia,

Are que fuix la deshonor,

Are que fuix la impuresa,

Ha tornat la Llibertat.

A regnar en nostra terra,

Essent de tots benvolguda,

Aclamantla tots per reyna,

Que sols li mancaba al poble

Per govern y en sa bandera

Los dos elements de vida:

Llibertat é Independencia.

F. M.

13 Octubre 1868

RECORTS DELS TEMPS DE ISABEL PER Z.

RECORT SEGON. (1)

Lo jusgat.

A la vista, un jusgat de Barcelona tot ho semblava menos un jusgat. En los locals ahont estavan establerts tot se podia fer menos administrar justicia. Com lo jutge pagaba lo lloguer, buscava pis barato lo que obligaba á que fos en mal carrer. Com lo pis, sent barato debia ser gran, tenia que ser per forza lo primer baixant del terrat. Com lo jutge y sa familia habitaban en lo mateix pis, la habitació destinada á despatx no era pas la millor ni molt menos. Resultat de tot aixó era que los jusgats de Barcelona estessin situats en la pitxor habitació del pis mes alt de la casa mes dolenta d'un dels carrers menos concorreguts.

La circumstancia de estar lo jusgat en la mateixa habitació del jutge, daba origen á escenas que si en un altre lloch haurian sigut ridiculas, allí eran desconsoladoras. S'estaba per exemple celebrant un judici en que 's tractaba de la fortuna ó de l'honra d'una persona y mentres un de 'ls advocats ab tota bona fé feya consideracions de ordre elevat, lo jutge 's recordava de que no s'havia netejat lo lloro, y llavoras patriarcalment comparexia la gabiá portada per lo agutsil, y demunt la taula lo llustre senyor administrador de justicia netejaba 'ls saltadors y bufaba la menjadora ab tota calma. Altres vegadas estaba lo recibidor tot ple de gent amohinada, y sent l'hora comensaba á passar per entremitj del grupo una llarga professó de vasos de nit presidits per un corpulent D. Pedro y dexant lo rastre corresponent. De vegadas un pagés tenia de anar á declarar devant d'un jutge que administraba justicia en la fonda, y daba la casualitat que mentras li feya jurar dir la vritat per lo evangeli, ell que estaba dinant en la taula rodona, engullia un gros tascó de bou á pesar de ser divendres de cuaresma.

Pero tot aixó era lo de menos. Lo que era terrible era que 'l que anaba á prestar declaracions que podian portar un home á presidi, ni arribaba á veurer al jutge. Gracias que las hi rebés lo notari, puig per regla general l'encarregat d'una cosa tant delicada era un dependent de notaria que cobrava tres pessetas diarias. De 'ls juraments y formalitats que exigia la ley, se 'n prescindia per economia. Lo que era terrible era que una noya honrada, se veyia moltes vegadas obligada á prestar declaracions sobre materias delicadas á un dependent de vint anys que ni 's cuidaba tant sols de que 'ls concurrents se retiressin, encara que sas galdas se posessin vermelles com la grana. Lo que era desconsolador era que las sentencias y autos fossin moltes vegadas obra d'un notari sense ciencia ó d'un dependent miserable. ¡Aquestos eran los verdaders jutges!

Los jusgats tenian en la práctica una missió molt senzilla; la de fer y cobrar costas. A n'aixó 's reduia tot y reduintse á n'aixó, tambe reduirém lo nostre article á la següent pregunta y resposta. ¿Qué era un jusgat del temps de Isabel? Una máquina de fer y cobrar costas.

—Qui es l'autor de la HISTORIA DELS MOS-SOS DE LA ESCUADRA?

—D'aquella historia que 'n deya tant bé y que

(1) Vegis lo número 2 de nostre periódich.

tots los pagesos de fora s'hi varen suscriure per compromís y per por a n' aquella gentota?...

—Sí, home.

—Qui vol que sigui... L' autor del PORVENIR DE LOS BORBONES.

—Are li hauré de preguntar qui es l' autor d' aquest llibre.

—Y jo li contestaré qu' es un senyor que quan manavan 'ls moderats acceptava la constitució del 45. Encara 'm sembla com 'l sento xiular en un dinar del carrer de Mendizabal.

—Bé, pero qui es aquest bon senyor...

—Un catedràtic que segons diuen sos deixebles s'adorm en la classe.

—Acabarás? Qui es?

—Mare de Déu senyor... un que per tots los motius que acabo d' esposar, no pot ser PER CAP ESTIL director del Institut.

—Que vol dir que ho pretent?

—Jo no ho asseguro, pero ho asseguran.

S' está firmit a tota pressa una exposició al ministre de foment Ruiz Zorrilla, demanantli que conservi en lo lloch que tant dignament ocupa, al actual director del Institut D. Carlos Fernandez de Castroverde.

Estem segurs de que será atesa.

No 'n caldria d' altre.

Avuy té lloch una manifestació promoguda pels estudiants. Los convido a que la vagin a veurer. De músicas, hatxas y pendons, diuen que no n' hi faltarán. Aquesta nit, los mateixos estudiants obsequiarán al rector de la Universitat senyor Bergnes de las Casas ab una serenata.

Es envejable la armonia que regna entre lo actual rector de la Universitat y los estudiants. Lo dimars passat obsequiá als representants de totes las facultats, del Institut y escuelas especials, ab un espléndit té. Concorregueren a dita festa lo simpàtic y popular director del Institut senyor Castroverde, el reputat catedràtic senyor Rabe y otras personas de reconeguda autoritat. Com es de suposar se varen pronunciar brindis notables tots ells, mereixent ser citats los del senyor Castroverde que va dirigir-se a la juventut espanyola invitantla a ocuparse de la cosa pública sense olvidar los estudis. Aquest discurs fou contestat per un dels concurrents—lo representant del Institut,—que va agrahir en nom de tots los estudiants las frases del senyor Castroverde y oferi no despreciar sino acceptar sos concells. Lo senyor Rector va dirigir-se també a la juventut y 's declará son amich y protector. Casi tots los demés representants de las distintas facultats varen brindar y 'l de náutica ho va fer a la salut de la marina espanyola, ja que si no hagués sigut ella—digué—no hauria tingut lloch la revolució que 'ns ha portat la llibertat d' Ensenyansa.

Hem sabut que algun catedràtic se burla de la llibertat d' Ensenyansa. Ho sentim mes per ell que per la conquesta de la revolució. Sols li fem present que are no pot passar llista, ni posar faltas, ni preguntar. Cupleixi donchs ab la obligació y descuidi, que si no ho fá, ja li posarem lo nom en lletres de motllo.

¿Voldriam saber ab quin dret lo senyor govern, que es tal govern—perque si,—no té de respectar

las disposiciones de las juntas. No sembla sino que 's vulguin burlar de la professó. Ventura tenim de que 'l poble te més enteniment que no pas ells, ó sino frescos estariam.

Esperem que tots los demócratas federalistas assistiran a la gran reunió electoral que demà té lloch. Se tracta de demostrar als conservadors y als monárquichs sobre tot, que la llavor republicana y federalista, té mes arrel en Catalunya de lo que may se puguin arribar a figurar.

Los directores d' aquest semanari sen gent que no pensan tenir consideracions a qui no 'n mereix. Ho diem porque algu no s' estranyi de si fem l' oposició algunas vegadas al govern. Aquest bon senyor ens va fer l' efecte d' un os que se 'ns ha estacionat en mitj del coll y que per mes que fem no pot passar avall. Esperem ab insistència la reunió de las corts, per poder viurer en período legal.

Aconsellem al partit republicá d' Arenys de Mar, que no fassi cas de don Eusebi Pascual, y que per cap estil li dongui 'l vot. Aixó de aspirar a la república federal no vol dir res. Que digui formalment si la VOTARÁ y si ell la VOL, (es molt distint de volerla a aspirarhi puig també hi aspiran los progresistas,) y allavors se li podrà donar lo vot. La época dels pastels s' ha acabat ja y no estem per declaracions que no sigan claras y categóricas. També aconsellem als republicans d' el partit d' Arenys que no votin a progresistas y unionistas.

Dissapte darem novela.

UN SOSPIR DE LLIBERTAT.

No oi un crit sublime que per los monts ressona. Per rocas y per timbas joyós ne rodolant? Eix crit, donchs, n' es un eco d' aquell que Cadis l' ona. Del mar, que alli la platja ab sos jamechs atrona, Alsá, per sa planura inquieta rellicant.

Vosaltres que fins ara la patria castigáreu, Sos drets justos, puríssims llansantne per lo fanch, Vosaltres que fins ara iníchs ne derramáreu. A doll de nostras venas, la més volguda sanch:

Vosaltres que vil marca de oprobí y servilisme Claváreu, en mal hora, en nostres nobles fronts Vosaltres que empunyantne lo fuet del despotisme, Lo nostre cób cobríreu de nafas y baldons:

Fugiu, que eix crit, magnánim, misteriós y noble, Eix crit ara s' escapa dels pits dels catalans, ¿Sabeu eix crit que crida? ¡oh gent maligna y doble! Eix crit sant ne proclama la llibertat del poble, Eix crit sant ne declara la guerra a los tirans.

¿Tal volta vos pensabau que 'ls braus, fills de la Espanya

En son pit ne tenian ja mort lo seu honor.

¿Tal volta imaginabau que sa potentia sanya, Cobart li amansariau com gos cuan se l' amanya? Errareu; altra volta los jutjareu millor.

Cuan valtres insultaban al poble ab rialladas De desde l' impur temple del degradat festí, Cuan valtres despallabau ab mans desapiadadas Las joyas de aqueix poble mes santas y estimadas, «Gosém, robém, vos deya, lo poble es mort aquí.»

Lo poble mort no era; mes si a impuls de las penas, De los dolors atrossos de son cruel patí; De lo pés insufrible de sas cruels cadenas Sospirs al ayre enviaba ab plor mullant arenas, Sonreyeu y esclamabau... lo poble deu dormí...

Lo poble no dormia, lo poble meditaba Plans justos de venjansa per son honor degut, Lo poble en sas masmorras, rujia, sorollaba, Lo poble plé de nafas, de rabia ne ploraba, Lo poble confiaba, que 'l poble te virtut.

Per últim apurada del sufriment la copa, Ja sentne escarni y hefa de casi tot lo mon, Rompentne las cadenas, com a ferida llopa, Ne udola aixi estremintne a la admirada Europa, Y renta ab raigs de gloria las marcas de son fron.

De ell n' es eix crit sublime que baixa de la serra Per rocas y per timbas joyós ne rodolant, De ell n' es crit de gloria que a los tirans aterra, Eix crit que n' es un eco de la Espanyola terra, Que entona de victoria lo més sublime cant.

Orneune, Musas sentas, las cordas de ma lira Ab ricas flors nascudas en vostre bell jardí, Y mon cap que frenétich de plaher ne delira, Ab vents llorers cenyulo porque inmortal guspira De amor patri ne sento bullir avuy en mí.

Oh Ninfas las mes joves, que vostras cabelleras Llensau als vents que fibran pel bosch murmurador, Oh Ninfas de Favencia rojetas y enciseras Que vostre cób banyaune aprop de las riberas Que Llobregat ne besa galan y seductor;

Culliu las flors que exalin los mes puríssims flayres Y abellas mil coronas y llassos ne teixiu, Y abandonant las aigües del Llobregat jugayres Correu, ¡oh bellas Ninfas! tallant los inquiets ayres, Y ab flors las aras santas de llibertat cubriu.

Cubriu; y las veus vostras sonoras y melosas Ab los patriótics himnes galanas ne junteu; Canteu, oh ninfas tendras, canteu, ninfas hermosas De Espanya las divisas, divisas gloriosas Que son «Llibertat, Patria, amor fé, honra y Deu.»

Digneune a tots los despotes que envilida mordassa Posarentnos als llavis com poble criminal, Que fem caurer oprobí y vil baldó en sa rassa; Que a un poble com al nostre si se l' castiga massa Sab derrocar com sorra fins lo trono reyal.

Digueu que si pensaban que el finjiment podria Sos negres crims taparne, com drap ne tapa l' mal, Entenguian ells si volen que la sanch que sortia

Estampa de EL PORVENIR, à carrech J. Medina Tallers. 53.—1868